

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ดูสิ ทำไมเราแสวงหากัน ทำไมอยู่เฉยๆ ก็สบายแล้ว อยู่เฉยๆ การพักผ่อนที่ดีที่สุด การพักผ่อนคือทำความสงบของใจ ถ้าจิตมันสงบ มันไม่ดิ้นรนนะ แต่ก่อนที่มันจะสงบ ก่อนที่มันจะไม่ดิ้นรน มันต้องดิ้นรนก่อนไง ดิ้นรนเพื่อจะไม่ดิ้นรนไง

ถ้าเราบอกให้มันสงบเฉยๆ ให้มันสงบเลย มันเหมือนน้ำ เวลาเปรียบ เปรียบเหมือนน้ำ ถ้าตะกอนในน้ำมันนอนกัน น้ำไม่ขุ่นไง ถ้าน้ำไม่ขุ่น มันก็มีรสชาติของใจใช่ไหม นี่เราเปรียบว่า สิ่งนั้น น้ำมันไม่มีชีวิตใจ แต่จิตนี้ ความรู้สึกนี้มันมีชีวิต มันมีต้นหาความทะยานอยาก

สิ่งที่ต้นหาความทะยานอยาก บ้าหัวร้อยจำพวก คนที่ชอบอะไร มันเจอสิ่งนั้น ตะกอนก็ขุ่น ถ้าคนไม่รักไม่ชอบสิ่งนั้น เห็นเขาเล่นกัน ตะกอนมันก็ไม่ขึ้น ถ้าน้ำเขย่ามันต้องขึ้นหมด น้ำเขย่าปั๊บ มันเคลื่อนไหว ตะกอนมันต้องขึ้นมา น้ำต้องขุ่น

แต่หัวใจไม่เป็นอย่างนั้นสิ ถ้าสิ่งที่เราไม่ชอบ สิ่งที่เราไม่พอใจ เขามาเสนออย่างไร จิตมันก็ไม่หวั่นไหว มันก็ไม่ขุ่น ถ้าจิตมันขุ่น ถ้าสิ่งใดมันชอบ สิ่งใดมันพอใจ เห็นไหม ถึงบอก บ้าหัวร้อยจำพวก คนชอบสิ่งใด คนรักสิ่งใด ถ้าสิ่งที่ชอบพลัดพรากจากเรา สิ่งที่ชอบ เขาเอามาล่อเรา สิ่งนั้นทำให้หัวใจมันขุ่น มันไหวไป

ถึงบอกว่ามันไม่ใช่ขุ่นโดยสัจจะ โดยที่ว่าเป็นวิทยาศาสตร์หรือ วิทยาศาสตร์เป็นสภาวะแบบนั้น แต่ความผูกพัน ความยึดมั่นถือมั่นของใจมหาศาลเลย แล้วการประพฤติปฏิบัติมันต้องเข้าตามสัจจะความจริงของแต่ละบุคคล เวลาทำขึ้นมาถึงเป็นปัจเจกตั้งใจ

เวลาทางวิทยาศาสตร์ มรรควรรมตัว มรรควรรมตัวใช้คุณค่าของสมาธิเท่าไร ใช้ปัญญาของสมาธิเท่าไร ใช้ปัญญาของปัญญาเท่าไร ให้มันเป็นวิทยาศาสตร์มาสิ ให้คำนวณออกมาเป็นสูตรสำเร็จสิ แล้วเราจะทำอย่างนั้น มันก็เหมือนน้ำไง น้ำมันก็ระเหิดได้ มันก็เป็นสภาวะแบบ

นั่น แรงไหวของมัน ไหวแรงหรือไหวเบา ความกระเพื่อมมันก็จะรุนแรงมากรุนแรงน้อย มันเป็นวิทยาศาสตร์ เห็นไหม

แต่หัวใจ ก็เลศค้นหาความทะยานอยากไม่เป็นแบบนั้น สิ่งที่ไม่เป็นแบบนั้นมันถึงต้องเป็นอำนาจาสนา แล้วก็จิตนิสัยของแต่ละบุคคลจะประพฤติปฏิบัติไป มันถึงต้องเป็นปัจจัยตั้ง มันถึงต้องเป็นความจริงกับใจดวงนั้นนะ สิ่งที่เป็นใจดวงนั้น ถึงการประพฤติปฏิบัติต้องเป็นปฏิบัติจริงใจ ไม่ใช่ปฏิบัติแบบแค้น

ในปัจจุบันนี้ปฏิบัติแค้นนะ เราแค้นกัน เราไปหาเจ้ากัน เราไปแค้นกันว่าสิ่งนั้น เราทำสิ่งนั้น เราแค้นเอา แค้นเอานี้อ่อนวอนเอา

นี่ก็เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติเหมือนการปฏิบัติแค้นใจ สักแต่ว่าทำ สักแต่ว่าทำ สักแต่ว่าให้เป็นไป มันไม่เป็นความจริงหรอก เพราะมันเป็นการปฏิบัติแบบแค้น ต้องการอ่อนวอนเป็นอย่างนั้นใจ เพราะเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การแค้น เราจะเอาอะไรไปแค้นละ เราต้องมีสิ่งที่แค้น ต้องมีดอกไม้ก็สวย ต้องมีไปแค้นใช้ไหม

อันนี้ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติต้องมีการนั่งสมาธินะ ต้องมีศีลนะ ภาวนานะ ทำแบบแค้นใจ ทำสักแต่ว่าทำ ทำสักแต่ว่าไปเป็นครั้งเป็นคราวไป แล้วก็ปรารภณาเอามรรคผลนะ

มรรคผล มรรคผลมันต้องเข้าถึงใจ สิ่งที่หัวใจมันเป็นความทุกข์ความร้อน จะทำอย่างไรให้มันสงบมา สิ่งที่สงบเข้ามามันเป็นสัมมาสมาธิ มันไม่ใช่วิปัสสนา ถ้ามันเป็นวิปัสสนา มันมีการเคลื่อนไหวกัน มันมีการทำลายกัน

สิ่งนี้ไม่ใช่วิปัสสนา สิ่งนี้มันเป็นสิ่งเหมือนกับที่น้ำสงบตัวลง ตะกอนมันนอนกันเฉยๆ แล้ววิธีการเอาตะกอนออกเอาอย่างไร ตะกอนมันนอนกัน ตะกอนมันก็อยู่ในกันแคว้นนั้นนะ ตะกอนอยู่ในกันเืองกันไหนนั้นนะ เวลามันเคลื่อนไหว มันมีแรงกระเทือน มันก็ต้องขุ่นขึ้นมาโดยธรรมชาติของมัน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเข้าไปกดถ่วงมัน เข้าไปกดให้มันสงบลง นี่แค่ปัญญาโลกียปัญญาะ
สิ่งที่เป็นโลกียะ การเคลื่อนไหวของใจ เราถึงต้องหาสถานที่ เราถึงต้องการประพฤติปฏิบัติ มัน
ถึงต้องการความเป็นจริงใจ สิ่งที่เป็นจริง เห็นไหม

นักกีฬาแต่ละบุคคลกว่าจะเป็นนักกีฬามีชื่อเสียงขึ้นมาได้ เขาต้องดูแล เขาต้องมีแว
มอมะ คนไหนจะมีแวว่าจะเป็นักกีฬาได้ คนไหนจะมีแวว่าจะทำสิ่งนี้ประสบความสำเร็จได้
แล้วก็ต้องไปเอามาฝึก ไม่ใช่ว่ามันมีแวแล้วมันจะเป็นไป

มีแวแล้วนะ ถ้ามันเชื่อเพื่อนมัน มันเชื่อสิ่งที่ว่าเรื่องโลกธรรมไป มันก็ติดอยู่ในโลกนั้น
แวอันนั้นก็เป็สันดาน เป็จิตนิสัยอยู่ในใจดวงนั้น มันมีพรสวรรค์ แต่พรสวรรค์นั้นได้ออกมา
ใช้ไหม ถ้าพรสวรรค์นั้นได้ออกมาใช้ พรสวรรค์ มันมีพรสวรรค์ แต่ถ้าไม่ได้มีการฝึกปรือ
พรสวรรค์นั้นก็มิสภาวะแค่นั้น เพราะพรสวรรค์ของแวของเด็ก แต่เวลาไปอยู่ในโลก ในโลก
กว้างมันมีตัวแปรอีกมหาศาลเลย สิ่งที่เป็นตัวแปรตัวนั้นจะทำให้เราประสบความสำเร็จ
หรือไม่ประสบความสำเร็จ

ในการเล่นกีฬา เราเล่นคนเดียว เราฝึกซ้อมอยู่ เราเก่งมาก แต่เวลาลงไปในสนาม มีคู่แข่ง
แข่งขัน มันจะทำได้ไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราทำความสงบของใจ เราเก่งมาก เราทำอะไรก็ได้ เพราะเราคิดว่า
สิ่งนี้เป็นการกดไว้ๆ ใจ เรายังไม่เจอหน้ากิเลสเลย แต่ถ้าเราเจอหน้ากิเลสขึ้นมาเมื่อไหร่ สิ่งนี้เรา
จะเชื่อมั่น มันจะหลอกล่อนว่าสิ่งนี้เป็นวิปัสสนา สิ่งนี้เป็นธรรมๆ นะ แล้วเราก็เชื่อมั่น เห็นไหม
นี่ทำกับบ ว่าจะกับบให้ได้ผลเป็นธรรมนะ กิเลสมันกลับเอาธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกอีกชั้นหนึ่ง

หลอกอีกชั้นว่าวิปัสสนาไปแล้วมันปล่อยวางอย่างนั้น มันเป็ธรรมอย่างนั้น แล้วมันก็รอ
วันเสื่อมนะ มันรอวันเสื่อมเพราะอะไร เพราะมันสืลัพตปราคมาสใจ มันเป็การลุ่มลุ่มไป มัน
เป็การที่ว่ตะกอนนอนกันเฉยๆ ใจ มันไม่มีการเอาออกไป

แต่ถ้าเป็สมุจเฉตปหาน เห็นไหม ในเมื่อสักกายทิฏฐิ ความเห็นผิดมันออกไป สิ่ง
ที่ความเห็นผิด เราตัดตะกอนนั้นโยนทิ้งไป สิ่งทีตะกอนโยนทิ้งไป น้ำเราจะแก่งขนาดไหน น้ำเรา

ไม่มีตะกอน จะแกว่งขนาดไหน จะให้มันกระเพื่อมขนาดไหน มันก็ไม่ขุ่นมัวไปได้ สีสัฟฟดปรามา
สมันไม่มีใจ มันไม่มีการลุ่มคล่ำ มันไม่มีการล่งเลงสย มันไม่มีความอาลัยอาวรณ์ในหัวใจ

สิ่งที่เป็นความล่งเลงสย อาลัยอาวรณ์ในหัวใจ สิ่งทีเกาะกินในหัวใจ ตะกอนอันนี้มันจะ
ขุ่นตลอดไป เราสงสยนะ เอ๊ะ! เมื่อไหร่ทำไมมันว่างละ ทำไมตอนนี้มันเริ่มเฉลละ ทำไมความเป็น
ทุกข์มันเกิดขึ้นมาละ ทำไมสิ่งนี้มันผ่านมาในคลองของตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทำไมไปติดพันมัน
ละ

สิ่งนี้ละ สักกายทิฐิ ความเห็นผิดของกาย ความเห็นผิดของสมุฏฐาน สมุฏฐานคือโรค
คือเชื้อโรคในหัวใจ สิ่งที่มีสมุฏฐาน สิ่งที่มีมันเป็นเชื้อโรค สิ่งทีเชื้อโรคเข้าไปในร่างกายนั้น ในตา
หู จมูก ลิ้น กาย ใจนั้นทำให้จิตนี้หวั่นไหว นี่ตะกอนมันกระเพื่อมแล้ว สิ่งนี้มันเป็นการกดไว้
ตะกอนไม่ได้เอาออก เห็นไหม

สิ่งทีว่าเราจะแก้บนนะ เราจะแก้บน ทำแก้บนเพื่อจะเอาธรรม นี่แก้บนจริงๆ เลย ไม่ใช่
ศาสนาพุทธ ไม่ใช่อริยสัจ

สิ่งทีเป็นอริยสัจมันจะเป็นปัจจัยตัด มันจะเป็นความเห็น เห็นใหม่ เวลาทุกข์ควรกำหนด
กำหนดอย่างไร จะเห็นตัวทุกข์นะ มันจะหวั่นไหว มันสะท้อนหัวใจมาก เห็นวิปัสสนาญาณ
ออกไป มันวิปัสสนา มันทำลายกันตรงที่กิเลสมันสถิตอยู่ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งนี้กิเลสมันไป
เกาะเกี่ยวอยู่ เพราะจิตมันไปเกาะเกี่ยวสิ่งนั้น ถึงต้องวิปัสสนา ถึงมีปัญญาการทำลายเข้ามา

สิ่งนี้มันเป็นความเห็นจากภายในหัวใจ สิ่งนี้เห็นจากตาของใจ สิ่งนี้เห็นความ
เกิดขึ้นจากฐิตีจิต คือสมุฏฐานที่กั้นแก้วนั้น สิ่งทีกั้นแก้วคือกั้นของความคิด คือกั้นบึ้งของหัวใจ
ถ้าสิ่งทีกั้นบึ้งของหัวใจ สิ่งนี้ตะกอน เราตัดสิ่งทีเป็นตะกอนออก เราตัดออกๆ สิ่งทีตัดออกมันจะ
เป็นการแบบว่าแก้บนนั้นได้อย่างไร

สิ่งทีแก้บน ไม่มีสิ่งใดเลย อ่อนวอนเอา ขอเอา อยากให้เป็นไป อยากให้ประสบ
ความสำเร็จ อยากให้ชีวิตนี้มีคุณค่า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ทุกสิ่งอย่างอยู่ในกรรม

เราเชื่อกर्मคือการกระทำ ทำคุณงามความดีมา เราจะประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จตามแต่อำนาจวาสนาของบุญนั้น แต่บุญนั้นมันก็ดับเคลื่อน คนมีบุญจะมีความสุขตลอดไป เป็นไปได้ไหม เป็นไปไม่ได้หรอก เพราะโลกนี้ ซาติปี ทุกๆ ความเกิดนี่เป็นความทุกข์อย่างยิ่ง ในเมื่อมีความเกิดนี้ มีสถานะที่รองรับความทุกข์อันนี้ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง

มีความสุขคือว่าสิ่งที่จูนเจอกัน อากาศหนาว เราก็มีสิ่งที่ปกคลุมให้อบอุ่น อากาศร้อน เราก็สิ่งที่ให้ร่มเย็น นี่เป็นความสุขของโลกเขา สิ่งนี้เป็นความสุขใจ แต่สุขจริงมีไหมละ เพราะอากาศเย็นอากาศหนาวมันก็แปรปรวน

สิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา เพราะจิตเห็นอนัตตา เห็นไตรลักษณ์ เห็นตามความเป็นจริง แล้วมันจะปล่อยวางตามความเป็นจริง ถ้าปล่อยวางตามความเป็นจริงไปนั้น มันถึงจะต้องแสวงหาใจ

สิ่งที่เราพยายามทำกันอยู่นี้ก็เพื่อแสวงหาชัยภูมิ สถานที่ที่จะฝึกฝนใจ เริ่มต้นตั้งแต่เราเป็นคฤหัสถ์ เราก็อยากออกประพฤติปฏิบัติเพื่อจะมีเวลาเป็นนักรบ ถ้าออกเป็นนักรบแล้วมันเอาสนามฝึกซ้อมที่ไหนละ ถ้ามันไม่มีชัยภูมิที่จะฝึกซ้อม มันก็ต้องหาชัยภูมิจากข้างนอกใช้ไหม

เวลาบวชขึ้นมา อุปัชฌาย์บอกว่าให้รุกขมูลเสนาสน์ ให้ออกไปที่วิเวก ที่สงัด เพราะไปที่วิเวก ที่สงัด มันจะเห็นความคิดของตัวเอง อยู่ในหมู่คณะ อยู่ในชุมชน มันมีแต่ความอาศัยพึ่งพากัน มันนอนใจว่าสิ่งนี้เราอยู่ได้ ชีวิตเรายังอยู่อีกห้าร้อยชาติ จะไม่มีวันตายหรอก จะอยู่ค้ำฟ้า มันก็อยู่ไปวันๆ หนึ่ง มันไม่รู้หรอกว่ามันจะตายวันนี้พรุ่งนี้ มันไม่รู้ละ ถ้ามันอยู่ในชุมชน

แต่พอเข้าไปอยู่ในป่า ในป่าในเขา มันอยู่ในที่สงัดนะ มันจะค้นคว้าหาตัวเองใจ มันมีความกังวลไปทั้งหมด มีความวิตกกังวลไปทั้งหมด ความคิดมันจะไหลออกไปทั้งหมด

ความที่ว่าอยู่กับหมู่คณะ อยู่ในชุมชน มันมีความนอนใจ พอไปอยู่ในที่สงัด มันจะเห็นเวลาของตัวเอง เห็นไหม เหมือนกับที่เราเข้ามาทบทวนตัวเองใจ ถ้าเรามาทบทวนตัวเอง นี่รุกขมูลเสนาสน์ ถึงต้องหาที่ประพฤติปฏิบัติ

นี่จากภายนอก แล้วถ้าไปอยู่ในป่าในเขา ถ้าสิ่งที่ไปอยู่ในป่าในเขา มันเป็นความสำคัญ เป็นความพิเศษเหลือเศษ

สัตว์ป่ามันอยู่ในป่ากันมหาศาลเลย สัตว์ป่าทั้งป่ามันอยู่ในป่า มันได้อะไรขึ้นมา เพราะมันไม่มีวิญญูณ มันไม่มีปัญญาของมัน แต่เราเป็นมนุษย์ เรามีปัญญา เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเข้าไปเพื่อจะค้นคว้าหาเรา เราเข้าไปเอาชัยภูมิอย่างนั้น เราไม่ใช่ว่ายึดว่า สิ่งที่เป็นวัดป่าหรือว่าเป็นสถานป่าเขาเป็นความสำคัญ เราเข้าไปเพื่ออาศัยจะค้นคว้าหาใจของเรา

ถ้าเราค้นคว้าหาใจเข้ามา มันจะย้อนกลับมาปารกข์ ปาคือกิเลสต้นหาความทะยานอยาก กิเลสต้นหาความทะยานอยากมันปกคลุมหัวใจอยู่ ปารกข์นี้เราไม่เคยเห็นใจของเราเลย เราถึงทำความสงบของใจไม่ได้ เพราะมันเป็นป่า

สิ่งที่เป็นป่า เราทำลายป่า ตัดป่า แต่ยังเหลือธรรม ตัดป่า ตัดกิเลส ตัดป่า ปายังอยู่ ตัดทุกอย่างแล้ว หัวใจยังสมบูรณ์อยู่ ถ้าเราทำลายกิเลสจากหัวใจของเรา ทำลายกิเลส ทำลายความปารกข์ในหัวใจของเรา กิเลสต้นหาความทะยานอยากในหัวใจของเรา เราถึงต้องย้อนกลับมาตากถางนะ

ตากถางด้วยคนที่ว่าอ่อนด้อย คนที่ว่าเป็นเด็ก เด็กอนุบาล เด็กฝึกหัดใหม่ ต้องใช้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กรรมฐาน ๔๐ ห้อง พุทธานุสติ พุทธโงๆ พุทธานุสติ เป็นแค่ไม้เลื้อย เป็นแค่ด้ามมีด เป็นสิ่งที่ว่าเริ่มต่อมีด เริ่มตากเริ่มถาง เริ่มตากเริ่มถางเพื่อจะหาพื้นที่หาใจของตัวเอง

จากป่าข้างนอก จากชัยภูมิที่เราจะออกไปเพื่อจะประพฤติปฏิบัติ แล้วก็ต้องย้อนกลับมาชัยภูมิในหัวใจของเรา ถ้าใครเห็นจิต ใครเห็นสถานที่อยู่ของกิเลส เราจะเอาเสือ เสือมันอยู่ในถ้ำ เราต้องบุกเข้าไปในถ้ำเสือ ไปจับเสือ แล้วจับเสือต้องต่อสู้กับเสือ เข้าไปในถ้ำเสือจะมีความกลัวขนาดไหน เสือมันกินเรานะ เราไม่มีเครื่องมือจะไปจับเสือเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราจะเข้าพุทโธฯ เข้าไปหาใจ กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันจับไข่ออกตลอดเวลา สิ่งที่จับไข่ออกตลอดเวลาอันนี้มันเป็นธรรมชาติของกิเลส เป็นธรรมชาติของฝ่ายมาร มารจะมีสภาวะแบบนั้น

มารนี้เกิดจากไหน

มารนี้เกิดจากฐิติจิต คือพลังงานของอวิชา

ธรรมเกิดจากไหน

ธรรมเกิดจากวิชา เกิดจากฐิติจิต จิตที่สงบขึ้นมา สิ่งที่จะเกิดขึ้นมา เกิดมาจากใจ

พลังงานนี้เกิดมาจากใจทั้งหมด แต่พลังงานอันหนึ่งเป็นพลังงานโดยมาร ฝ่ายมารพลังงานอันหนึ่งเป็นพลังงานของเทพ พลังงานของธรรม พลังงานของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราฝึกฝนขึ้นมา เราสะสมเราขึ้นมา นี่คือการกระทำ ไม่ใช่การเก็บงำ ไม่ใช่การอ่อนหวาน ไม่ใช่การสักแต่ว่าทำ สักแต่ว่าทำแล้วจะหวังผลว่าเอามรรคผลนิพพาน เอามาจากไหน

แต่ถ้าธรรมอริยสัจเกิดขึ้นมาจากในหัวใจ การประพฤติปฏิบัติ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมเริ่มต้นต้องหาชัยภูมิอันเหมาะสม

เวลาบวชกับอุปัชฌาย์ยังบอกว่า รุกขมูลเสนาสน์ ให้ไปสูในที่สงัด เพราะความคิดมันจะเกิด อยู่ในที่ชุมชนแล้วจะไม่เห็นกิเลส กิเลสมันจะเอาสิ่งนี้แอบอ้าง แล้วสิ่งนี้ให้เราคลุกคลีอยู่ในหมู่คณะ

แต่ถ้าเราแยกตัวออกไป เราหาสถานที่ของเราขึ้นมา นี่เราเป็นคนที่มีเจตนาว่าเราจะค้นคว้าหาของเรา เราถึงต้องเข้ารุกขมูลเสนาสน์ แล้วเราก็ค้นคว้าหากิเลส หาปารกฐ์ในหัวใจของเรา

เพราะเป็นรุกขมูลเสนาสน์ แต่ถ้าเราไม่ไปค้นคว้าของเรา เราก็เหมือนกับสัตว์ป่าตัวหนึ่ง แต่ถ้าเราค้นคว้าของเรา ธรรมมันจะเกิดจากในหัวใจของเรา ถ้าในหัวใจของเราเกิดขึ้นมาสภาวะแบบนั้น นี่คือการค้นคว้าของเรา นี่คือการศากยบุตร

ศากยบุตร ผู้ที่เดินตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ผู้ที่ได้กำพว้า ไม่ใช่กำพว้าจากกรรมวินัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าควบคุมเราตลอดเวลา ถ้าเราปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมนั้นจะควบคุมตลอดเวลา เราจะมีพ่อแม่ปกครองเราตลอดไป ถ้ามีกรรมวินัยปกครองใจ เรามีธรรมปกครองใจตลอดไป นี่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ใช่ปฏิบัติธรรมโดยการแค้น โดยการอ่อนวอนขอ

ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเรื่อยๆจนกระทั่งเข้ามาถึง เวลาปัญญามันเกิด วิปัสสนา มันเกิด เห็นสภาวะเป็นภายในของมัน

เห็นไหม จากจิตที่ดิ้นรน การอยู่สงบนี้ก็เป็นความสุขอยู่แล้ว ทำไมต้องดิ้นรน ดิ้นรนออกไปเพื่อจะดึงกิเลส ดึงลูกหลาน ดึงปุ่ยาตายายของกิเลสออกมาประหัดประหารมัน ทำลายให้กิเลสออกไปจากใจ แล้วมันจะทำลายปารกฐ์ในหัวใจขึ้นมาจนเป็นป่าของธรรมไป

พระเวรุตตะเป็นพระอรหันต์ รักการอยู่ป่ามาก อยู่แต่ในป่ามาตลอดไป เพราะอยู่ในป่ามันสงบสงัด มันไม่มีสิ่งที่ล่อลวงใจ ไม่อยู่ในสังคม สังคมมีแต่โลกธรรม ๘ มีแต่การหลอกลวง มีแต่การเอาวัดเอาเปรียบ อยู่กับต้นไม้ ธรรมชาติ ธรรมชาตินี้มันจะเป็นธรรมชาติของมัน แม้แต่เกิดป่วย เกิดฝนตก เกิดทุกข์ภัยต่างๆ มันก็เป็นธรรมชาติของมัน มันเกิดโดยธรรมชาติของมัน มันเกิดโดยธรรมชาติของมัน มันไม่มีการหลอกลวง มันไม่มีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

สังคมเป็นสภาวะแบบนั้น เห็นไหม ความสงบของใจ ถ้าความสงบของใจ ข้างนอกก็สงบ ข้างในก็สงบ สิ่งที่สงบคือความสงบ คือความสุขของใจดวงนั้น

ดิ้นรนขนาดไหน ดิ้นรนเพื่อจะสงบ ดิ้นรนเพื่อจะฆ่ากิเลส ดิ้นรนเพื่อจะไม่ดิ้นรน เอวัง